

Metodologia badań naukowych

Zadania nauczyciela:

prowadzenie zajęć dydaktycznych i wychowawczych,
prowadzenie pomiaru dydaktycznego (ocenie uczniów),
permanentne doskonalenie zawodowe (bo zmieniają się przepisy, podstawy programowe, etc. co jest też potrzebne do awansowania nauczyciela. Obecnie często kształcenie uczniów razem z nauczycielami),
prowadzenie badań przyrodniczych i pedagogicznych oraz publikacja wyników,
realizacja projektów.

Metoda naukowa

- formułowanie pytań,
- opis procedur postępowania,
- rozwiązywanie zadań poznawczych (sposób),
- sprawdzanie rozpoznania (analiza, odniesienie do hipotezy i próby kontrolnej),
- zestaw reguł, refleksji, wnioskowanie, konkluzja.

Cechy obserwacji naukowej

- ukierunkowanie (np. jeśli chcemy zbadać zachowanie się ucznia podczas lekcji typu wykład a lekcji typu aktywizującej – próba kontrolna, cel)
- bezpośrednia analiza wzrokowa
- nieingerowanie w to co się bada
- rzetelność
- powtarzalność obserwacji
- dokumentowanie

Obserwacja

bezpośrednia – poznawanie zdarzeń w ich nie zakłóconym przebiegu
uczestnicząca (np. nauczyciel na coś zwraca uwagę)

jawna, ukryta

ciągła, nieciągła

monograficzna (opis całego miejsca, stosunków w szkole w klasie, warunków, etc.) i
specjalizowana (wybrany przedmiot)

Obserwacja fotograficzna

rozpisujemy cały plan obserwacji, opisuje się warunki, zapisujemy kolejno jak się kto zachowuje,
nadaje się numery uczniom, ocenia się czy są aktywni etc.

protokół jest narracją zdarzeń.

Opisywanie wyników obserwacji:

sporządzić opis wyjaśniający dane zjawisko,
opis jest syntezą a nie analizą danych informacyjnych
dobrze posłużyć się ilustracją – tabela, wykres, przykład.

Wywiad

metoda zbierania danych na temat nie dotyczący bezpośrednio osoby w niej uczestniczącej,
wywiad kierowany – inicjatywa należy do prowadzącego który zadaje kolejne pytania,

wywiad skategoryzowany – kwestionariusz zawiera wyłącznie pytania zamknięte, takie same dla wszystkich respondentów.

Wywiad

jest uznawany za podstawową metodę poznawania ludzi, powinien być połączony z obserwacją, rozmówca wyraża zgodę, pytania są dostosowane do celu badania, konieczna jest znajomość możliwych zachowań respondenta
mamy świadomość odbioru naszych zachowań przez respondenta

Przeprowadzając wywiad:

stworzyć atmosferę zaufania i szczerości
rozumieć wypowiedzi i ich podteksty
odpowiednio interpretować wypowiedzi i zachowania
plastycznie reagować na problemy i trudności respondenta
kontrolować wiarygodność uzyskanych danych
nie dopuszczać bez potrzeby do groźby zerwania kontaktu
nie okazywać się osobą naiwną która przyjmuje bezkrytycznie fałszywe informacje

Planowanie wywiadu

wymaga wiedzy z zakresu badanego tematu od badacza
wyboru odpowiednich respondentów
stworzenia odpowiednich warunków
zaplanowania sposobu rejestracji wywiadu
przeprowadzenie badania pilotażowego

Sposób zadawania pytań

wstęp przywitanie, przedstawienie się
pytania zgrupowane w bloki tematyczne
zakończenie (daj znać że zbliżamy się do końca)
unikaj żargonu i nadmiaru pytań typu „czy twoim zdaniem..?”

Pytania zawężające

zamiast: może powiesz mi coś więcej o swojej klasie
spróbuj opowiedzieć o swoich kolegach z klasy, jak często zdarzają się konflikty?

Doświadczenie i eksperyment

doświadczenie polega na badaniu zdarzeń, zjawisk, cech lub zależności w świadomie określonych warunkach – wynik jest znany
eksperyment – wynik jest nieznan, wiąże się ze sprawdzeniem hipotezy, wymaga próby kontrolnej

Techniki badań biologicznych:

mikroskopowanie – rozmaz, preparowanie, barwienie,
frakcjonowanie – wyodrębnianie struktur
chromatografia – rozdzielanie jednorodnych mieszanin
technika PCR
hodowle tkanek, drobnoustrojów,
mikromanipulacje